

indig worden mis-
ook in dezen tij-
id, maar tegelij-
er den Christen-
geroepen om op
staties te leveren.
vigen in alle op-
m in gehoorzaam-
ken gaven tot wel-
e gehoorzaamheid
in van den ope-

daar ook zijn li-
errein van het
oetzegging dat zij
teeds zullen over-
g zich dit ten doe-
als Christen rijst
ok bij hem hang-
wuste activiteit de
auwste samen met
twikkeling van de
oor de zuiverheid
ijn kunst — is hij
stelpenden rijkdom
ie vanzelf groeien
worden gekweekt.

D. J. G.

DE III

realisme.

zoek naar de erf-
happen wordt on-
lie. Tal van romen-
egelegd, om de be-
ling van tweelingen
e kent niet de twee
a en Mina, uit zijn
de tweeling Isodor
werk: „Martin Sa-
t en Katharina uit
chotz? Deze laatste
weelingen soms al-
ze bij elkaar waren
ghbroeders bij twee
afgestemd zijn.
reeds lang te vore
tweelingen, die al-
rschillende eieren
schillen meer dan
i van de verstande-
Köhn, waarbij het
ting beteekent, be-
correlatiecijfers 0,9
et cijfer 0,90. Prof.
f. Muller te Texa-
it den invloed van
enige) tweelingen
len, 14 dagen oud

or het volk, in en
sprak, en den Be-
le Wet en de Pro-
iast den voorlezer
en vertolker slaan
verzen het voorge-
sche volkstaal. Den-
telijk overgeleverd
e bewaard. De ge-
te geven, bestond
t. Paulus' leermeester
zus.
rofetentargoem van
het jaar 400. Maar
zijn exegese is wel
een indruk geven
e synagoge insloe-
3 toch geen andere
ie geliefkoosde van
as.

n over het gedoele-
ndelt), en plaatsen
f. Ridderbos in de

Ridderbos.

ofdstuk 52.

Zie, mijn Knecht, u
poedig zijn, hij zal
in zich verheffen en
zijn.
Gelijke velen zich
taet hebben — zoo
d, geen man gelij-
zijn gestalte en zijn
e niet als die der
kinderen —
alzo zal hij vele na-
opspringen. Ja, koning
om hem hun mond te
m; want wat hun
iuld was zien ze en
het gehoord hebben, neem-
vaar.

bij verschillende pleegouders gebracht en zagen
kaar niet weder vóór hun 18e jaar. Bij hun in-
telligentie-onderzoek bleek B. het cijfer 156 uit
112 punten en J. 153 punten te behalen. Ook in
karakter stemden ze bijna geheel overeen.

De opvoeding blijkt echter een sterke factor te zijn
in de ontwikkeling. Newman vond drie gevallen,
waarin één van de tweelingen een flinke opvoeding
had genoten en uitgebreid onderwijs had ontvangen,
doch de andere niet. Het resultaat van de intel-
ligentie-meting was, dat het onderscheid in de
verrichtingen 2 à 3 maal zoo groot was als bij het
gemiddeld cijfer van 50 andere door Newman
onderzochte paren.

Nog uitgebreider was het onderzoek aangaande
twee- en drielingen ingesteld door den Erfurischen
mediekring. Wat het lichaam betreft vond men
tweelingen van welke de lengte en 'tgewicht en
de omvang van het hoofd eender waren. Beide
hadden een kromming aan de vingers, leerden
loopen toen ze 15 maanden oud waren, en hadden
bijna denzelfden vingerafdruk. Ook onderzocht
men drielingen, die hetzelfde gewicht hadden, alle
drie blonde haren hadden, denzelfden omvang bij
de heup, alle drie klieruitslag aan den hals, en
allen slechte tanden. Daarna zijn de schoolpres-
taties onderzocht van de twee- en drielingen, met
het resultaat, dat ze in dezelfde vakken goede of
lage cijfers behaalden.

J. Lange vond bij zijn onderzoek naar criminele
tweelingen, dat de identische tweelingen aanleg
hadden tot dezelfde misdaden. In de wils-sfeer zijn
de afwijkingen echter grooter dan in de verstands-
sfeer en die in 'tgevoel nog grooter.

De psychische wet, die men op grond van deze
heden heeft geformuleerd, luidt: dat de aanleg
(disposities), die aan deze verschijnselen te
gronde ligt, van overwegend erfelijken aard is.
J. Hoffman gaat in het Zeitschrift für Paed. Psy-
chologie, 1933, zoover, dat hij besluit, dat de diep
verankerde grondtrekken van het wezen van een
kind erfelijk zijn (genotypisch bepaald) en dat de
mogelijkheid van wijziging door de omgeving
rechts de vorming van het oppervlakte-beeld be-
treft. Wellicht zal men hiertegen aanvoeren, dat
er slechts weinig tweelingen zijn, zoodat de regel
niet alle kinderen geldt. Maar op de scholen te
Hamburg vond H. Poli 147 tweelingen op de 24122
leerlingen, d.i. ruim 0,6 pCt.

Anderen hebben bevonden, dat van de volwas-
senen iedere 50e tot 60e mensch een tweeling is
en iedere 300e mensch een identische tweeling.

Een ander bezwaar tegen deze wet is, dat bij
verstandelijke overeenstemming de verschillen in
temperament, emoties, reacties op de omgeving
tusschen identische tweelingen vaak zoo groot zijn.

In zijn bekende studie „De oorsprong en het
wezen van de ziel" heeft Prof. Waterink op zeer
duidelijke wijze ons lezend publiek op de hoogte
gebracht met bovengenoemde onderzoekingen van
Mendel, Heymans en Wiersma, alsmede die van
J. Versluys en Waardenburg te dezen aanzien. Zijn
eerste conclusie: „Iedere eigenschap moet op zich-
zelf beschouwd worden en kan afzonderlijk over-
erven", is o.i. onaanvechtbaar. Hij geeft echter
ook eenige andere conclusies, die o.i. vallen onder
de door Prof. Bavinck signaleerde rubriek van
conclusies, waarmee men voorzichtig moet zijn.
Daartoe behoort o.i. deze dat het bij de Crea-
ti-

anisten gaat om de vraag of God onmiddellijk op-
treedt, zoodat Hij telkens weer een ziel maakt
met dezen of dien aanleg, dan of God middellijk
werkt, zoodat in heel de natuur en bij alle leven
de organische werking Gods duidelijk merkbaar is.
De lezer moet dan uit die tegenstelling dezen laatste
weg, den middellijken, kiezen, en dit is dan de con-
clusie, dat God de psychische erfelijkheid gebruikt
bij het formieren van den mensch. Deze redeneer-
ing achten we logisch niet in orde. De tegen-
stelling middellijk-onmiddellijk is niet zooals ver-
ondersteld wordt contradictorisch maar contrair,
want het gaat om een algemeen bevestigend en
een algemeen ontkennend oordeel en dan is het
mogelijk, dat beide onwaar zijn. In dit geval be-
staan er nog twee mogelijkheden. Ten eerste, dat
God onmiddellijk de persoonskern schept en daarna
middellijk de functies en belevingen daarbij laat
aanpassen. Ten andere dat God eerst het zaad en
de erfelijke eigenschappen middellijk laat opkomen
en daarna onmiddellijk de persoonlijkheid daarop
stempelt. Deze tweede mogelijkheid wordt door den
schrijver later zelf gekozen, als hij schrijft, dat God
de onsterfelijke ziel plaatst in 'tlevend organisme.
Ons bezwaar daartegen is, dat God als architect dan
gebonden is aan den onderbouw, die middellijk door
bloed en erfelijkheid gegeven is. Dat later die
onderbouw zulk een groote macht is geworden in
den mensch, is een gevolg van de zonde, maar niet
van de schepping. Wij hebben reeds gekozen voor
de eerstgenoemde mogelijkheid, dat God onmiddel-
lijk werkt en daarna middellijk, eerst door de
schepping en dan door de onderhouding van ieder
mensch. Wij worden daarin versterkt, doordat
Prof. L. Bouman in zijn referaat „over den oor-
sprong der ziel" eindigt met te zeggen: „Het ein-
malige, individuele in het karakter van den
mensch kan onmogelijk door phylogenese (rasge-
boorte) en autogenese (zelfopwekking) verklaard
worden. Biologisch is het probleem van den oor-
sprong der ziel onmogelijk op te lossen."

De door ons voorgestelde oplossing is geen weg-
redeneering van de erfelijkheid. Wij plaatsen haar
alleen in een ander licht. Ze is geen statische
grootheid, die men als ballast meevoert tot den
dood, maar een dynamische grootheid, die door
persoonlijkheid of vorming of door 't geloof in
Christus kan overwonnen worden.

Den Haag.

LOS.

HET BOEK VAN DE WEEK

„In de Schaduwen van Morgen".

III.

Al is naar onze meening de beantwoording van
de vraag in hoeverre sommige, ook door Prof.
Huizinga genoemde denkers met hun werken di-
recten invloed hebben uitgeoefend op de geeste-
lijke gesteldheid van de hedendaagsche massa,
niet eenvoudig, al missen wij helaas hier een
concrete omschrijving van 't „transcendentale ge-

6 Wij allen waren ver-
strooid als schapen, en ieder
naar zijn weg trokken wij uit
(in ballingschap). Maar het
was Jahve welgevallig, ons
aller schuld te vergeven om
zijner wil.

7 Hij bidt, en hij ontvangt
antwoord: vóór hij zijn mond
opendoet, ontvangt hij ver-
hooring. De machten der
volken zal hij als een lam ter
slachting overgeven, en als een
schaap, dat voor zijn scheer-
ders verstormt, en niemand
opent tegenover hem den
mond, om één woord te spre-
ken.

8 Uit lijden en uit straf
zal hij onze verbaanen bij-
een brengen, en de wonderen,
die ons in zijn dagen geschie-
den zullen, wie kan ze vertel-
len! Want hij zal de heers-
chers der volken vernietigen,
weg van het land Israël; de
schuld, waarmee mijn volk
zich schuldig heeft gemaakt,
zal over de volken komen.

9 En hij zal de goddeloo-
zen aan de hel overleveren,
en de rijken aan goederen, die
gewelddaden pleegden, aan den
vernietigingsdood, opdat zij,
die zonde doen, geen stand
hebben en de arglistigen met
hun mond niet spreken.

10 En het was Jahve wel-
gevallig, het overige zijn volks
te louteren, en te reinigen; zij
zullen het koningschap van
hun Messias zien, ze zullen
vele zonen en dochteren heb-
ben, ze zullen lang leven, en
zij, die de wet van Jahve
houden, zullen door zijn wel-
gevalen geluk hebben.

loof", dat de hoogleeraar als algemeen richtend
moment eert, al kunnen wij met het christelijk ge-
loof onmogelijk een „algemeen menselijke mo-
raal" als een min of meer gelijkwaardig begrip
verbinden¹³ — de beschrijving, die in 't boek van
Prof. Huizinga gegeven wordt van de kwalen, die
onze samenleving aantasten in haar levenszenuw,
is zoo aangrijpend duidelijk, dat iedereen den
diagnosticus dankbaar zal moeten zijn voor zijn
scherpe ontleding.

Zeker, het leven in het verleden ontvangt van
hem wel eens te veel lof.¹⁴ Ook in de perioden,
waarin het kennis-ideaal hoog gehouden werd ont-
braken gerechtvaardigde klachten over groote
geestelijke armoede geenszins. Terecht is tegen-
over Prof. Huizinga opgemerkt, dat al de stelsels
van wijsbegeerte ons niet hebben kunnen behoe-
den voor de rampen, die over ons zijn gekomen.¹⁵
Aan onze waardeering voor de diagnose doet dat
alles echter geen afbreuk.

Wel is er reden om de voorgeschreven genees-
wijze nauwkeurig op haar deugdelijkheid te onder-
zoeken.

Wij hebben in het begin reeds opgemerkt dat op
een tijd waarin het vertrouwen in het mensche-
lijk vermogen groot was, een periode van groote
ontmoediging volgde. In die periode leven wij nu.
Het merkwaardige is dat de toegewijde aanhangers
van de „levensleer" een krachtige poging doen om
zich van het neerdrukkende gevoel te bevrijden.
„Wie de leer belijdt van het „bestaan" boven het
„verstaan", hij kan getuigen dat zijn volk niet
leeft in een ondergangsstemming, maar op weg is
naar een heerlijke ontplooiing van zijn krachten."

Vandaar het ijveren voor een „gemeenschap,
die zonder aarzeling en overtuiging dan ooit het
aardsche leven als voorwerp van alle streven en
handelen aanvaardt", vandaar de kreet „de aarde
heeft mij weder", vandaar het ontstaan van een
geestelijke houding, die met een „technische
eschatologie", welke naar de definitieve heers-
chappij van den mensch over de wereld en de
aarde verlangt, verbonden is.¹⁶ Dat alles ver-
wijdert de hedendaagsche menscheid verder dan
ooit van het Christelijk geloof. Muur na muur
wordt opgetrokken om de scheiding steeds grooter
te maken.

Daarom kunnen wij den hoogleeraar niet volgen
wanneer hij de huidige crisis van het weten-

13) Nadat deze artikelen geschreven waren, lezen we de
bespreking van Prof. Huizinga's boek door Prof. Dr. W. J.
Aalders in het Jan-nummer van „Ethica". Daarin schrijft
Prof. Aalders o.m.: „Ik zou niet graag alle tegenwoordige
levensfilosofen over één kam scheren en bereid zijn het
pleit op te nemen voor Scheler en Jaspers, b.v. tegenover
Nietzsche en Klages". Men leze ook wat deze hoogleeraar
zegt over de verhouding van Christendom en idealisme, maar
aanhouding van Prof. Huizinga's „gelijkschakeling" van deze
twee.

14) Prof. Huizinga ziet overigens het gevaar van „ver-
kortening en simplificering" in de beschrijving der historie
zeer duidelijk (pg. 214). Zie ook Hoofdstuk III van zijn
boek. Vgl. de opmerking op pg. 22: „Het cultuurstreven
gaat niet meer uit naar een fictie-ideaal van reproductie"
met die van N. Berdjajew in zijn: „Wahrheit und Lüge des
Kommunismus". „Eine Rückkehr zur verklärten Vergangen-
heit, die nicht existiert hatte, ist eine Unmöglichkeit; die
Rückkehr zur Vergangenheit in ihrer wahren Gestalt wäre
Unsinn" (pg. 122).

15) Avondblad „N. R. Crt", 7 Dec. Feuilleton: „Een tee-
ken des Tijds".

16) N. Berdjajew, t.a.p. pg. 117.

11 Van het knechtschap
der volken zal hij hun ziel
bevrijden, ze zullen de straf
hunner vijanden zien, zich ver-
zadigen aan den buit hunner
koningen; door zijn wijsheid
zal hij (de Messias) recht-
vaardigen rechtvaardig spre-
ken, om velen aan de wet on-
derworpen te maken, en we-
gens hun zonden zal hij voor-
bede doen.

12 Derhalve wil ik hem
den buit van vele volken toe-
deelen, en de goederen van
machtige steden zal hij als buit
uitdeelen, daarom dat hij zijn
ziel den dood prijs gaf, en de
wederstrevenden der wet on-
derwierp; en voor vele schul-
digen zal hij voorbede doen,
en den wederstrevenden zal
om zijner wil vergeven wor-
den.

Let men er nu nog op, dat de woorden „daar-
om dat hij zijn ziel den dood prijs gaf" niet be-
doelen het sterven van den Messias aan te geven,
doch beduiden „dat hij zijn leven wagen dorst",
dan is het wel overduidelijk, hoe het wanhopig
misverstand van den louter-triumfantelijken Mes-
sias in het leven gehouden werd.

W.

R. S.

1) Zie „De Reformatie", 5 April 1935, art.: Het Lam Gods.
2) Strack-Billerbeck, Kommentar zum N. T. aus Talmud
und Midrasch. I, München, 1922, blz. 481.

3) K. Bornhäuser, Die Geburts- und Kindheitsgeschichte
Jesu, Gütersloh, 1930, blz. 119, met verwijzing naar denzelf-
den, Das Wirken des Christus, aldaar 1924, blz. 213 v.v.

4) Strack-Billerbeck, a.w. blz. 482 v. geeft de Duitse
vertaling, die ik in het Nederlandsch overzette.

5) Strack-Billerbeck, a.w. I, blz. 482, heeft hier de wo-
orden „is hij", doch volgens II, blz. 284, aant. 1, moeten deze
woorden geschrapt worden.